

Súd: Okresný súd Martin
Spisová značka: 9Ps/35/2019
Identifikačné číslo súdneho spisu: 5719203535
Dátum vydania rozhodnutia: 15. 06. 2020
Meno a priezvisko sudcu, VSÚ: Mgr. Peter Majcher
ECLI: ECLI:SK:OSMT:2020:5719203535.5

ROZSUDOK V MENE SLOVENSKEJ REPUBLIKY

Okresný súd Martin v konaní pred sudcom Mgr. Petrom Majcherom v právnej veci: Z. Š., rodená R., narodená XX.XX.XXXX, trvale bytom Ď. Č..XX, zastúpená procesným opatrovníkom V.. N. Y., narodenom XX.XX.XXXX, trvale bytom I. - C., N.. I. XXXX/X, za účasti prokurátorky Okresnej prokuratúry Martin, o podnete JUDr. I. K., sudkyne Okresného súdu Martin, o spôsobilosti na právne úkony, takto

r o z h o d o l :

O b m e d z u j e spôsobilosť na právne úkony Z. Š., nar. XX.XX.XXXX, trvale bytom Ď. Č.. XX.

Rozsah obmedzenia spôsobilosti na právne úkony súd v y m e d z u j e nasledovne:

Z. Š., nar. XX.XX.XXXX, n i e j e s p ô s o b i l á na:

- nakladanie s finančnými prostriedkami presahujúcimi sumu 5 € týždenne
- právne úkony majetkovoprávnej povahy
- uzatváranie kúpnych zmlúv, spotrebiteľských zmlúv, zmlúv o pôžičke, darovacích zmlúv, alebo akýchkoľvek iných zmlúv majetkovoprávnej povahy
- nakladanie s vlastným majetkom
- rozhodovanie o poskytovaní zdravotnej starostlivosti
- rozhodovanie o prijatí do ústavnej zdravotnej starostlivosti
- doručovanie, alebo preberanie písomností
- právne úkony vo vzťahu k orgánom verejnej správy a verejnej moci.

Za opatrovníka ustanovuje N. X., nar. XX.XX.XXXX, trvale bytom Ď. Č.. XX.

Opatrovník ako zákonný zástupca osoby, ktorej spôsobilosť na právne úkony bola obmedzená je oprávnený a povinný zastupovať Z. Š. pri právnych úkonoch, na ktoré nie je spôsobilá, spravovať jej majetok v bežných veciach. Vo všetkých ostatných veciach je potrebné schválenie súdu.

Opatrovník je povinný riadne a v najlepšom záujme Z. Š. vykonávať svoje povinnosti a dbať na pokyny súdu.

Opatrovník je povinný každoročne predložiť súdu vyúčtovanie o správe majetku a o zdravotnom stave Z. Š. vždy do 30.06. a 31.12. príslušného kalendárneho roka a po skončení funkcie opatrovníka je povinný predložiť záverečný účet zo správy jej majetku.

Žiaden z účastníkov nemá nárok na náhradu trov konania.
Náhradu trov konania štátu nepriznáva.

o d ô v o d n e n i e :

1. Sudkyňa Okresného súdu Martin N.. I. K.Á. podala dňa XX.XX.XXXX podnet na začatie konania o spôsobilosti na právne úkony Z. Š.. Svoj podnet odôvodnila tým, že ako konajúca sudkyňa vo veci vedenej na tunajšom súde pod sp. zn. 10C/21/2017 prejednávala vec žalobkyne Z. Š. v konaní o určenie vlastníckeho práva k bytu. Žalobkyňa darovala byt, avšak podľa jej vyjadrenia si neuvedomovala, čo podpisuje. V priebehu konania, a najmä zo znaleckého posudku, sudkyňa zistila, že žalobkyňa od narodenia trpí duševnou chorobou, ktorá ju robí na právny úkon nespôsobilou. Vzhľadom na uvedené a na ochranu žalobkyne, na jej duševný stav, ktorý je od narodenia trvalý, v obavách, aby menovaná pri ďalšom nakladaní s majetkom nebola obeťou zneužitia svojho okolia a v snahe zachrániť jej budúce majetkové práva, podala podnet na začatie konania o spôsobilosti na právne úkony.

2. Uznesením č. k. 9Ps/35/2019 - 45 zo dňa 04.09.2019 právoplatným dňa 11.10.2019, súd začal konanie o spôsobilosti na právne úkony z úradnej moci.

3. Súd uznesením č. k. 9Ps/35/2019 - 54 zo dňa 18.09.2019 právoplatným a vykonateľným dňa 11.10.2019, ustanovil Z. Š. procesného opatrovníka V.. N. Y., ktorý ju v konaní bude zastupovať a chrániť jej práva a oprávnené záujmy.

4. Okresný súd Martin uznesením č. k. 9Ps/35/2019 - 68 zo dňa 28.10.2019, právoplatným dňa 04.11.2019 v konaní ustanovil znalca MUDr. G. Y. z odboru zdravotníctvo a farmácia, odvetvie psychiatria (liečba alkoholizmu a toxikománie, gerontopsychiatria) a sexuológia, s miestom výkonu činnosti Ž., S. Č.. XX/XXX, za účelom vyhotovenia znaleckého posudku, ktorý bol súdu doručený 17.02.2020 aj s vyúčtovaním znaleckej odmeny.

5. Na pojednávaní konanom dňa 15.06.2020 boli prítomní, znalec, prokurátorka, osoba, o ktorej spôsobilosti sa koná. Procesný opatrovník sa dňa 02.06.2020 dostavil do Informačného centra súdu a ospravedlnil svoju neúčast' na pojednávaní z dôvodu operácie dňa 08.06.2020. Do zápisnice uviedol, že súhlasí s tým, aby sa pojednávalo v jeho neprítomnosti, a aby bol za opatrovníka ustanovený N. X.. Na pojednávaní boli prítomní aj N. X., nar. XX.XX.XXXX a F. X., nar. XX.XX.XXXX.

6. Súd vykonal dokazovanie:

- výsluchom osoby, o ktorej spôsobilosti sa koná, prokurátorky a znalca,
- potvrdením MUDr. J. Q., psychiatrická ambulancia zo dňa 29.09.2017
- zápisnicou o pojednávaní zo dňa 17.01.2018 č. k. 10C/21/2017
- potvrdením MUDr. J. Q. zo dňa 19.05.2014 o zdravotnom stave menovanej
- znaleckým posudkom MUDr. N. H. zo dňa 12.10.2018
- znaleckým posudkom MUDr. G. Y. č. 32/2020

a zistil tento skutkový stav:

7. Súd sa oboznámil so znaleckým posudkom č. 160/2018 zo dňa 12.10.2018 MUDr. N. H., znalkyne z odboru zdravotníctvo a farmácia, odvetvie psychiatria (liečba alkoholizmu a toxikománie, gerontopsychiatria). Znalecký posudok bol vyhotovený v konaní č. k. 10C/21/2017 o určenie vlastníckeho práva, kde žalobkyňou bola Z. Š., ktorá podpísala darovaciu zmluvu k bytu. Znalčka vyhotovila znalecký

posudok na základe znaleckého vyšetrenia, štúdia spisovej a zdravotnej dokumentácie. Posudzovaná osoba Z. Š. trpí duševným ochorením, a to ľahkou duševnou zaostalosťou. Ľahká duševná zaostalosť (mentálna retardácia) je porucha, ktorá postihuje nielen intelekt, ale všetky psychické funkcie vrátane osobnosti jedinca. Charakterizuje ju neschopnosť dosiahnuť veku zodpovedajúci stupeň intelektového vývoja. U osôb s ľahkou duševnou zaostalosťou je prítomná nedostatočná tvorba predstáv a pojmov, nedostatočná asociačná schopnosť - schopnosť operovať s pojmami a predstavami. Psychické procesy sú spomalené, narušený je úsudok, chápanosť, kritickosť. Kognitívne funkcie sú narušené v oblasti plánovania, predvídania sociálnych súvislostí a následkov konania. Ich osobnosť je nezrelá, nedostatočne orientovaná v bežných životných situáciách. Byva prítomná infantilná závislosť, poslušnosť a zvýšená ovplyvniteľnosť inou osobou. Typické je podliehanie vplyvu okolia, veľmi ľahko sa môžu stať obeťou zneužitia. Vyžadujú prítomnosť blízkej osoby, lebo nie sú schopní sa úplne o seba postarať. Schopnosť vyšetrovanej bola v oblasti spoločenských, právnych i majetkových vzťahov výrazne obmedzená na podklade trvalého zníženie mentálnych schopností. Zo záverov znalkyne jednoznačne vyplýva, že menovaná nebola spôsobilá na právny úkon - podpísanie darovacej zmluvy k bytu.

8. V konaní o obmedzenie spôsobilosti na právne úkony č. k. 9Ps/16/2019 sa súd oboznámil so znaleckým posudkom č. 32/2020 vyhotoveným MUDr. G. Y. dňa 28.10.2019. Na základe znaleckého vyšetrenia a štúdia spisového materiálu a zdravotnej dokumentácia uviedol, že u vyšetrovanej Z. Š. zistil duševnú poruchu - ľahkú duševnú zaostalosť ľahkého až stredne ťažkého stupňa. Táto porucha sa u nej prejavuje celoživotným komplexným zaostávaním duševného vývinu. Ilustratívne - orientačne sa jej rozumové schopnosti a osobnosť celoživotne nachádzajú na úrovni dieťaťa v staršom školskom veku. Duševná porucha u vyšetrovanej má trvalý charakter a má zásadne nepriaznivý dosah na jej schopnosť robiť niektoré právne úkony. Nie je schopná ovládať a posúdiť svoje konanie vo vzťahu k vybavovaniu úradných záležitostí, nakladaniu s majetkom a hospodáreniu s financiami (v rozsahu prevyšujúcom sumu 5,- Eur). Nie je schopná samostatne si zaobstarávať veci bežnej potreby a postarať sa o svoje osobné veci. Anamnéza vyšetrovanej je pozitívna na minulé užívanie alkoholu, posledné roky alkohol pije na úrovni bežného konzumenta. Pítie alkoholu nemá vplyv na jej spôsobilosť k právnym úkonom (na jej spôsobilosť k právnym úkonom má vplyv jej duševná zaostalosť). Znalec odporúča obmedziť Z. Š. tak, že nie je schopná vybavovať svoje osobné a úradne záležitosti, vystupovať primerane pred úradmi a orgánmi verejnej moci, nie je schopná nakladať s majetkom a hospodáriť s financiami v rozsahu prevyšujúcom 5,- Eur týždenne.

9. Znalec na pojednávaní konanom dňa 15.06.2020 uviedol, že u menovanej zistil duševnú poruchu, a to ľahkú duševnú zaostalosť ľahkého až stredne ťažkého stupňa. Je to duševná porucha od útleho detstva, prejavuje sa zostávaním duševného vývinu, oslabením rozumových schopností, čiže je rozumovo niekde na úrovni dieťaťa staršieho školského veku celoživotne, je nejaká piatačka, šiestačka, siedmačka. Rozumové schopností sú znížené oproti bežnej populácii, je to vlastne stav trvalý, stav ktorý má nepriaznivý dosah na spôsobilosť na právne úkony. Má za sebou aj závažné zlyhanie, ktoré je predmetom iného súdneho konania, a to zlyhanie bolo podmienené jej duševnou zaostalosťou a jej nespôsobilosťou. Na základe znaleckého skúmania odporúča Z. Š. obmedziť na majetkové a právne úkony, hospodárenie s financiami, vybavovanie osobných a úradných záležitostí. Obmedzenie na rozhodovanie o zdravotnej starostlivosti nenavrhol, pretože menovaná je schopná chodiť k lekárom a je schopná vyjadriť svoju vôľu. Znalec v tomto nezistil nejaké narušenie alebo zlyhávanie. Zároveň v prípade obmedzenia k umiestneniu v zariadení sociálnej starostlivosti si myslí, že o takúto problematiku u menovanej nejde, žeby bola v reálnej dobe umiestnená do zariadenia sociálnych starostlivostí.

10. Prokurátorka okresnej prokuratúry sa na pojednávaní vyjadrila, že sa pridržiavajú záverov znaleckého dokazovania. Majú za to, že menovanú by bolo správne obmedziť aj čo sa týka poskytovanie zdravotnej starostlivosti a navrhli, aby bol do budúcnosti ustanovený opatrovník N. X..

11. Z. Š. na otázku súdu, či vie, o čom je toto konanie spočiatku uvádzala rozpačite, ale po vysvetlení zo strany zákonného sudcu povedala, že áno ona vie, že aj tak sa F. aj s pánom N. o ňu starajú, nevie ani variť, že zabezpečujú ju a pomáhajú jej s pravidelnými každodennými úkonmi.

12. Súd sa oboznámil so zápisnicou z pojednávania v konaní č. k. 10C/21/2017 a s výpoveďou MUDr. J. Q., psychiatricky, ktorá na otázky súdu uviedla, že Z. Š. je liečená v jej ambulancii od roku 2014 a nemá vedomosť, či pred rokom 2014 bola psychiatricky vedená. Do jej ambulancia sa dostavila s psychickými

poruchami, ktoré boli spôsobené nadmerným stresom, ale pri základnom psychiatrickom vyšetrení a následnom psychologickom vyšetrení vyšlo najavo, že jej intelektové schopnosti sú výrazne znížené, pohybujú sa v pásme ľahkej mentálnej retardácie, čo znamená, že jej chápanosť je výrazne znížená, nedostatočne chápe isté jednotlivé skutočnosti a aj napr. právne úkony a ich dôsledky je potrebné jej dostatočne vysvetliť, ale ani tým nie je zabezpečené, že následok nejakého právneho úkonu správne a dostatočne pochopí. Je schopná robiť len veľmi jednoduché úkony, zložitejšie úkony si myslí, že schopná nie je robiť. Trpí mentálnou retardáciou od narodenia a s vekom sa prejavy tohto ochorenia prehlbujú.

13. V správe psychiatricky MUDr. J. Q. zo dňa 29.09.2017 lekárka uviedla, že Z. Š. je dlhodobo sledovaná na psychiatrickej ambulancii. Trpí od narodenia duševnou poruchou, ktorá sa prejavuje duševnou zaostalosťou. V správe zo dňa 19.05.2014 sa uviedla, že menovaná sa dostavila na vyšetrenie z dôvodu zdravotných problémov, ktoré trvali už dlhšiu dobu. Menovaná uviedla, že sa stará o dve deti, ktoré majú psychické a iné zdravotné problémy a stará sa o ne sama. Bola v blízkom kontakte s jednou susedou, ktorá jej pomáhala, ale tak ju zmanipulovala, že jej dávala aj všetky dôchodky jej aj jej detí a nakoniec na ňu prepísala byt. Najprv si neuvedomila, čo sa stalo, ale keď ju ľudia na to upozornili, že nemôžu aj deti ostať na ulici, že čo urobila, čo sa stalo, tak začala mať zdravotné problémy. Trápi sa pre to, čo sa stalo, keď si uvedomila dôsledky toho, čo urobila.

14. Podľa § 10 ods. 2 Občianskeho zákonníka č. 40/1964 Zb. v znení neskorších predpisov (ďalej len „OZ“), ak fyzická osoba pre duševnú poruchu, ktorá nie je len prechodná, alebo pre nadmerné požívanie alkoholických nápojov alebo omamných prostriedkov či jedov je schopný robiť len niektoré právne úkony, súd obmedzí jeho spôsobilosť na právne úkony a rozsah obmedzenia určí v rozhodnutí.

15. Podľa § 27 ods. 2, 3 OZ, zákonným zástupcom fyzickej osoby, ktorú súd rozhodnutím pozbavil spôsobilosti na právne úkony alebo ktorej spôsobilosť na právne úkony súd rozhodnutím obmedzil, je súdom ustanovený opatrovník. Ak sa za opatrovníka nemôže ustanoviť príbuzný fyzickej osoby ani iná osoba, ktorá spĺňa podmienky pre ustanovenie za opatrovníka, ustanoví súd za opatrovníka orgán miestnej správy, prípadne jeho zariadenie, ak je oprávnené vystupovať svojím menom (§ 18 ods. 1).

16. Podľa § 28 OZ, ak zákonní zástupcovia sú povinní aj spravovať majetok tých, ktorých zastupujú, a ak nejde o bežnú vec, je na nakladanie s majetkom potrebné schválenie súdu.

17. Podľa § 243 ods. 1 CMP, súd vyslúchne osobu, o ktorej spôsobilosti sa koná.

18. Podľa § 243 ods. 2 CMP, súd výsluch uskutoční spôsobom, ktorý je vhodný a primeraný s ohľadom na zdravotný stav. Ak je výsluch na ujmu zdravotného stavu, možno od výsluchu upustiť. Súd v takom prípade osobu, o ktorej spôsobilosti sa koná, vzhľadne.

19. Podľa § 244 CMP, súd v konaní ustanoví a vyslúchne znalca.

20. Podľa § 248 ods. 1 CMP, konanie o obmedzení spôsobilosti na právne úkony je spojené s konaním o ustanovení opatrovníka podľa § 272 až 277.

21. Podľa § 248 ods. 2 CMP, ak súd rozhodne o obmedzení spôsobilosti na právne úkony, vo výroku rozsudku vymedzí rozsah, v akom spôsobilosť osoby na právne úkony obmedzil, a ustanoví jej opatrovníka.

22. Podľa § 251 ods. 1 CMP, trovy dôkazov platí štát.

23. Podľa § 274 ods. 2 CMP, v uznesení, ktorým ustanovuje opatrovníka, súd vymedzí rozsah opatrovníckych práv a povinností v súlade s účelom, na ktorý bol opatrovník ustanovený.

24. Podľa § 277 ods. 1 CMP, súd dohliada na spôsob výkonu funkcie opatrovníka.

25. Podľa § 52 CMP, žiaden z účastníkov nemá nárok na náhradu trov konania, ak tento zákon neustanovuje inak.

26. Na základe vykonaného dokazovania dospel súd jednoznačne k záveru, že vyšetovaná Z. Š. trpí duševnou chorobou, ktorá nie je len prechodného charakteru, v dôsledku čoho nie je schopná robiť žiadne právne úkony, preto ju súd obmedzil spôsobilosti na právne úkony tak, že nie je spôsobilá na nakladanie s finančnými prostriedkami presahujúcimi sumu 5,- Eur týždenne, na právne úkony majetkovoprávnej povahy, uzatváranie kúpnych zmlúv, spotrebiteľských zmlúv, zmlúv o pôžičke, darovacích zmlúv alebo akýchkoľvek iných zmlúv majetkovoprávnej povahy, nakladanie s vlastným majetkom, rozhodovanie o poskytovaní zdravotnej starostlivosti, rozhodovanie o prijatí do ústavnej zdravotnej starostlivosti, rozhodovanie o poskytovaní sociálnych služieb alebo pomoci, preberanie a doručovanie písomností a na právne úkony vo vzťahu k orgánom verejnej správy a verejnej moci. Uvedené mal súd jednoznačne preukázané prioritne zo záverov znaleckého dokazovania nariadenom v tomto konaní a z výsluchu znalca, ale aj znaleckého dokazovania a z výsluchu MUDr. J. Q. v konaní č. k. 10C/21/2017.

Z. Š. vzhľadom na svoj zdravotný stav nie je schopná uzatvárať akékoľvek zmluvy, keďže si dôsledkom svojho ochorenia neuvedomuje závažnosť ich následkov. Nedokáže posúdiť následky svojho konania, je preto viac ako vhodné zastupovať ju pri kontakte s orgánmi verejnej správy a verejnej moci, ako aj vo vzťahu k tretím osobám. Súd považoval za potrebné obmedziť jej spôsobilosť aj na zastupovanie pri úkonoch týkajúcich sa poskytovania zdravotnej starostlivosti a poskytovania sociálnych služieb a pomoci, keďže nie je schopná samostatne konať a je odkázaná na pomoc okolia. Menovaná je ľahko ovplyvniteľná a dôverčivá, čo sa prejavilo už v minulosti a následkom svojho konania takmer prišla o svoj majetok. Po vysvetlení jej konania sa jej zhoršil zdravotný stav. Vzhľadom na uvedené sa ľahko môže stať obeťou zneužitia, čím by samú seba a svoju rodinu vystavila nebezpečenstvu prípadných exekúcií, či strate svojho majetku. V súčasnosti pri obmedzení ide o ochranu majetku menovanej, ako aj ochranu jej zdravia, ktoré sa zhoršuje pri uvedomení si závažnosti svojho konania, ktoré má na ňu samotnú a aj na jej okolie nepriaznivý dosah. Jej zdravotný stav sa do budúcnosti nebude zlepšovať. Všetky tieto skutočnosti pre súd znamenali, že je v najlepšom záujme Z. Š.J., aby bola obmedzená spôsobilosť na právne úkony.

27. Súd za opatrovníka osobe obmedzenej spôsobilosti na právne úkony ustanovil N. X., nar. XX.XX.XXXX, nakoľko mal za to, že je to bližšia osoba, ktorá bude vykonávať funkciu opatrovníka v jej najlepšom záujme. Doteraz jej pomáhal aj s jeho manželkou a spolu sa o ňu starali. S ustanovením za opatrovníka súhlasil.

28. Súd štátu nepriznal náhradu trov konania, keďže ich v zmysle § 251 ods. 1 CMP platí.

30. O trovách konania ostatných účastníkov súd rozhodol v zmysle § 52 CMP, kedy žiaden z účastníkov nemá nárok na náhradu trov konania, ak tento zákon neustanovuje

Poučenie:

Proti tomuto rozsudku je možné podať odvolanie do 15 dní odo dňa jeho doručenia na Okresný súd Martin.

V odvolaní sa má popri všeobecných náležitostiach (§ 127 ods. 1 a 2 zákona č. 160/2015 Z. z. Civilný sporový poriadok), t.j. ktorému súdu je určené, kto ho robí, ktorej veci sa týka, čo sa ním sleduje, podpis a ak ide o podanie urobené v prebiehajúcom konaní, uvedenie spisovej značky tohto konania, uviesť, proti ktorému rozhodnutiu smeruje, v akom rozsahu sa napáda, z akých dôvodov sa rozhodnutie považuje za nesprávne (odvolacie dôvody) a čoho sa odvolateľ domáha (odvolací návrh).

Odvolanie možno odôvodniť len tým, že

- a) neboli splnené procesné podmienky,
- b) súd nesprávnym procesným postupom znemožnil strane, aby uskutočňovala jej patriace procesné práva v takej miere, že došlo k porušeniu práva na spravodlivý proces,
- c) rozhodoval vylúčený sudca alebo nesprávne obsadený súd,
- d) konanie má inú vadu, ktorá mohla mať za následok nesprávne rozhodnutie vo veci,
- e) súd prvej inštancie nevykonal navrhnuté dôkazy, potrebné na zistenie rozhodujúcich skutočností,
- f) súd prvej inštancie dospel na základe vykonaných dôkazov k nesprávnym skutkovým zisteniam,

- g) zistený skutkový stav neobstojí, pretože sú prípustné ďalšie prostriedky procesnej obrany alebo ďalšie prostriedky procesného útoku, ktoré neboli uplatnené, alebo
- h) rozhodnutie súdu prvej inštancie vychádza z nesprávneho právneho posúdenia veci.

Odvolanie možno odôvodniť aj tým, že súd prvej inštancie nesprávne alebo neúplne zistil skutočný stav veci.

Odvolacie dôvody možno meniť a dopĺňať až do rozhodnutia o odvolaní.

V odvolacom konaní možno uvádzať nové skutkové tvrdenia a predkladať nové dôkazné návrhy.

Odvolanie treba predložiť v potrebnom počte rovnopisov s prílohami tak, aby sa jeden rovnopis s prílohami mohol založiť do súdneho spisu a aby každý ďalší subjekt dostal jeden rovnopis s prílohami. Ak sa nepredloží potrebný počet rovnopisov a príloh, súd vyhotoví kópie podania na trovy toho, kto podanie urobil.